

7/13956

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01/ 01-01-52-11 7752166
Konu: Gaziantep Milletvekili Yaşar AĞYÜZ'e ait
(7/13956) Esas No'lu Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 29/04/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-22292 sayılı yazınız.

Gaziantep Milletvekili Yaşar AĞYÜZ'e ait 7/13956 Esas No'lu yazılı soru önergesi, Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK:
Yazı (6 sayfa)

**GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ SAYIN YAŞAR AĞYÜZ'E AİT
7/13956 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Sosyal Güvenlik Kurumundan 5510 sayılı Kanunun 4/a kapsamında (işçiler) emekli aylığı alanlar, aylık hesaplama usullerine göre; 1982 öncesi emekliler, 1982-01/01/1988 arası emekliler, 3395 sayılı Kanuna göre borçlanma primi ödeyen ve kamuoyunda süper emekli olarak bilinen emekliler, 01/01/1988-31/12/1999 arası emekliler ve 01/01/2000 sonrası emekliler olarak 5 gruba ayrılmaktadır.

1988-1992 yılları arasında her yıl itibariyle kademeli olarak 5 ayrı üst göstergeden emekli olanları da ilave ettiğimizde emekli grupları sayısı daha da artmaktadır.

Aylık bağlama usulü itibariyle temel değişiklik 01/01/2000 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı Kanunla yapılmış, 1978 yılından itibaren uygulanan gösterge sistemine bağlı aylık bağlama yerine sigortalı kazançlarının aylık bağlama yılına kadar TÜFE ve Gelişme Hızı ile güncellenmesine dayalı bir sisteme geçilmiştir.

1982 öncesi emeklilerin aylık bağlama oranları, o tarihlerde yürürlükte bulunan hükümler gereğince prim ödeme gün sayısının miktarına bakılmaksızın % 70 olarak alınmış ve bu oran kadın için 50, erkek için 55 yaştan fazla her tam yaş için 1'er puan artırılmıştır. Başka bir ifade ile; bunlar hakkında 5000 günden fazla veya noksan her 240 gün için artırım veya indirim uygulanmamıştır.

1982 -1988 yılları arasında emekli olanların aylık bağlama oranlarında 5000 gün prim için % 60 oranı baz alınmakta ve bu oran, sigortalının 5000 günden fazla prim ödediği her 240 gün için 1 puan artırılarak, 5000 günden noksan prim ödediği her 240 gün için ise 1 puan eksiltilerek bağlanacak aylığın oranı tespit edilmiştir.

01/01/1988 tarihinden sonra emekli olanlar bakımından mevcut gösterge tablosuna ilave olarak üst gösterge tablosu yürürlüğe girmiş ve bağlanacak aylıklar ile alınacak primlerin hesabında nazara alınan tavan gösterge 1400'den 6400'e 5 yıllık geçiş sürecinde kademeli olarak yükseltilmiştir.

Ancak, aylık bağlamada son 5 yıllık prime esas kazançlar dikkate alındığından, üst göstergeden aylık bağlanabilmesi için en az 5 takvim yılı bu göstergeden prim ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle 5 yıllık süre dolmadan emekli olacakların 09/07/1987 tarihinden sonra ödedikleri yüksek primlerin bağlanacak emekli aylıklarına da adil şekilde yansıtılmasını sağlayacak geçici düzenleme yapılmıştır.

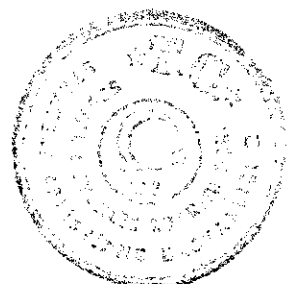
Kamuoyunda "Süper Emekliler" olarak bilinen emekliler; 3395 sayılı Kanunla üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle, daha önce yüksek gösterge üzerinden emekli olmuş sigortalılara da son 5 yıla ait aradaki prim farkını borçlanarak ödemeleri halinde tavan gösterge üzerinden emekli olmaları imkanı getirilmiştir.

Ancak, 3395 sayılı Kanunun söz konusu borçlanma hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, borçlanma yapan emeklilerin iptal tarihindeki aylık miktarları dondurulmuştur.

Daha sonra 01/01/1991 tarihinde yeniden yapılan bir düzenleme ile 3702 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuş ve borçlanma primlerinin karşılığı olarak "telafi edici ödeme" adı altında yeni bir ek ödeme sistemi getirilmiştir.

Telafi edici ödemeler, aylıklara yapılan artış oranları kadar artırılmak suretiyle süper emeklilere aylıklarıyla birlikte her ay ödenmektedir.

4447 sayılı Kanunla getirilen aylık bağlama sistemi ile gösterge ve katsayı esasına dayalı aylık bağlama sistemi ile aylık bağlama oranları değiştirilmiştir.

Bu deęişiklikle;

Ortalama yıllık kazanç; 4447 sayılı Kanunla, sigortalının aylığının hesabında yalnızca son 5 veya 10 yıllık kazançlarının esas alınması yerine 01/01/2000 tarihinden geçerli olmak üzere (bu tarihten sonra işe girenler ile daha önce işe giren sigortalıların bu tarihten sonraki çalışmalarına ilişkin kısmi aylığının hesabında kullanılmak üzere) tahsis talep tarihine kadar TÜFE ve GH oranlarıyla güncelleştirilerek getirilen kazançlar toplamının prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle ortalama yıllık kazancın bulunması, ortalama yıllık kazancının 1/12'sine aylık bağlama oranının uygulanması suretiyle aylığın hesaplanması esası getirilmiştir.

Ortalama yıllık kazancın hesabında, sigortalının tüm çalışmalarına ilişkin güncellenen tüm kazançları dikkate alınmakla birlikte bu kazançlar toplam prim ödeme gün sayısına bölünerek çalışılmayan sürelerin ortalama yıllık kazancı etkilememesi sonucunu vermekte, diğer bir deyişle sigortalılık süresi içinde çalışılan günlerdeki kazançların yüksek olması çalışılan süreler az da olsa ortalama yıllık kazancın yüksek çıkması sonucunu doğurmaktadır.

Aylık bağlama oranı; sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3600 gününün her 360 günü için % 3,5; sonraki 5400 günün her 360 günü için % 2 ve daha sonraki her 360 gün için % 1,5 oranlarının toplamıdır.

Diğer taraftan, 4447 sayılı Kanunla aylık bağlama sistemi değiştirilirken 01/01/2000 tarihinden önce işe girmiş olan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin geçici bir hüküm konulmuştur (506 sayılı Kanun geçici madde 82).

Buna göre; sigortalının 01/01/2000 tarihinden önceki hizmetleri eski hükümlere göre değerlendirilerek bu döneme ilişkin prim ödeme gün sayısı toplam prim ödeme gün sayısına oranı üzerinden kısmi aylığı hesaplanmakta, hesaplanan bu kısmi aylığa tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayına kadar yıllık TÜFE ve GH oranları uygulanarak güncellenmesi sağlanmakta; 01/01/2000 tarihinden sonraki hizmetleri için de yeni hükümlere göre kısmi aylığı hesaplanmakta ve bu kısmi aylıklar tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayı itibarıyla birleştirilerek aylık tutarı bulunmakta ve aylık başlangıç tarihine kadar aylık TÜFE artış oranları ve oransal aylık artışları uygulanarak bağlanacak aylık tespit edilmekte idi.

Söz konusu uygulama 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiğı 2008 Ekim ayına kadar devam ettirilmiş olup, bu tarihten sonra 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak tespit edilen aylık bağlama oranları üzerinden; gösterge sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen sistem ve 5510 sayılı Kanunla getirilen sistemden oluşan üç ayrı kısım halinde hesaplanmaktadır.

Sigortalı emekli aylıklarının hesaplanma usullerinde yukarıda açıklandığı şekilde zaman içerisinde yapılan değişiklikler nedeniyle bağlanan aylıklar arasında farklar oluşmuştur. Çünkü her prim ödeme gün sayısının geçtiğı dönemlerde yürürlükte olan mülga kanunlara göre kısmi aylıklar hesaplanmakta ve hesaplanan kısmi aylıklar aylık talep yılına yine yürürlükteki kanun hükümlerine göre taşınarak burada toplanmak suretiyle tam aylık bulunmaktadır. Dolayısıyla sigortalıların prim ödeme gün sayıları aynı bile olsa bu günlerin geçtiğı dönemler farklı ise aylıklarda da farklılıklar olacaktır.

Emekli aylıklarının intibakı, aylıkların genel düzeyinin artırılmasından farklı olarak, zaman içerisinde aylık hesaplama sistemlerindeki değişimler nedeniyle aynı düzeyde prim ödemiş olan emeklilerin aylıkları arasındaki farklılıkların giderilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan 01/01/2000 yılı öncesi aylıklar ile sonrası aylıklar arasında da prim ödeme gün sayısı, yaş ve ödenen prim miktarının yanında prim ödeme günlerinin geçtiğı tarihler ile talep tarihinin aynı olmamasından kaynaklanan farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar prim ödeme günlerinin geçtiğı dönemdeki TÜFE ve Gelişme Hızı rakamları ile o dönemlerde aylıklara yapılan zam oranlarına göre farklılık göstermektedir.

Anayasa Mahkemesinin 05/02/2009 günlü E: 2005/30, K: 2009/18 sayılı Kararında, "Yasakoyucu, sigortalıların ödeyecekleri primlerin ve bağlanacak aylıklarının hesabında esas alınan kurallar konusunda Anayasa'da belirtilen ilkelere ve sosyal sigorta gereklerine uygun olarak adil ölçüler içinde düzenlemeler yapmak yetkisine sahiptir.

Öte yandan, farklı tarihlerde emekli olan sigortalıların, emekli aylığı bağlama tarihlerinde yürürlükte bulunan farklı kurallara tabi olmaları nedeniyle aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yüksek Mahkemenin anılan kararında da belirtildiği gibi, farklı tarihlerde ve farklı hükümlere göre aylık bağlananlar arasında sadece, prim ödeme gün sayısının eşit olmasından yola çıkılarak eşitlik karşılaştırılması yapılamaz. Eşitlik, prim ödeme gün sayısı, yaş, ödenen prim tutarları, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ve talep tarihinin aynı olması halinde sözkonusu olabilecektir, bu şartlardan birinin farklı olması aylık miktarını da değiştirebilmektedir.

Bu nedenle, yapılan aylık hesaplamaları ve sigortalı aylıkları arasında oluşan farklar ilgili kanunlardan kaynaklanmaktadır.

